

Beszámoló
a Magyar Országos Levéltár
2007. évi tevékenységéről

Tartalom

A) VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	3
B) MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK	5
I. A költségvetés	5
II. A levéltár szervezete, a működés személyi feltételei.....	5
III. Műszaki és informatikai fejlesztés, épület-karbantartás	6
C) SZAKMAI MUNKA	7
I. Illetékességi gyűjtőterületi tevékenység	7
II. Állománygyarapítás	9
III. Állományvédelem	11
1. Általános tevékenység.....	11
2. Állományellenőrzés.....	12
3. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmzés, digitalizálás).....	12
4. Restaurálás	13
5. Állományvédelmi könyvkötés.....	14
6. Fertőtlenítés	14
IV. Rendezés	14
V. Selejtezés.....	15
VI. Segédletkészítés	15
VII. Kutató- és ügyfélszolgálat.....	17
1. Kutatószolgálat.....	17
2. Ügyfélszolgálat.....	19
VIII. Kiadványkészítés	19
1. Megjelent kiadványok	20
2. Elektronikus kiadványok, adatbázisok (internet, CD, DVD).....	20
3. Elkészült, lektorált kiadványok	21
4. Munkában lévő kiadványok	21
IX. Közművelődés és tudományos közélet	21
X. Könyvtár.....	22
XI. Nemzetközi kapcsolatok	23
XII. Képzés és továbbképzés.....	24
XIII. Vezetés, ügyvitel.....	25

A) VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az intézmény a beszámoló évében a jóváhagyott munkatervnek megfelelően látta el feladatait. Közel teljes körűen megtörtént a maradandó értékű levéltári anyag tervezett átvétele az illetékességi körbe tartozó szervektől, megkezdtük a Központi Statisztikai Hivatal megszüntetett levéltárában őrzött levéltári anyag átvételét, előkészítő megbeszéléseket folytattunk az „elektronikus levéltár” EU-projekt tervezéséről, előrehaladt a levéltári anyag feldolgozása, segédlettel történő ellátása. Kiemelkedő eredményt értünk el a Nemzeti Kulturális Alap pályázati támogatásával a levéltári anyag digitalizálásában, a korábban digitalizált információk egy része (MDP-, MSZMP-vezetőszervek jegyzőkönyvei, külügyminisztériumi iratjegyzékek, minisztertanácsi jegyzőkönyvek stb.) hozzáférhetővé tételében (www.digitarchiv.hu). Sajnálatos tény, hogy ezeket az európai viszonylatban is jelentős eredményeket más közgyűjteményekkel összevetve jóval kevésbé tudtuk a kulturális és tudományos közéletben kommunikálni.

Megtisztelő volt számunkra, hogy 2007. február 21-én látogatást tett a Levéltárban Dr. Szili Katalin asszony, a Magyar Köztársaság Országgyűlésének elnöke, aki hosszabb beszélgetést folytatott vezető munkatársainkkal és megtekintette a Bécsi kapu téri épületet.

Az intézmény működését a korábbi évekhez hasonlóan kedvezőtlenül befolyásolta a tovább görgetett kötelező maradványképzés. A tárgyévben ezt tovább súlyosbította, hogy az azbesztartalmú dobozok cseréjéhez szükséges fedezetnek a levéltárfenntartó csupán 15%-át biztosította. Mindez megnehezítette a rendszeres, átgondolt gazdálkodást, a középtávú stratégiai tervezést. Az életbe léptetett takarékosági intézkedéseknek köszönhetően ebben az évben is sikerült fizetőképességünket megőrizni. A levéltári anyag használatát a téli hónapokban azonban változatlanul korlátozni kényszerültünk, miután épületeinket a téli hónapokban 90 perccel korábban bezártuk. Noha a pénzügyi fedezet elsődlegesen csak az elháríthatatlan állagmegóvási munkálatokat tette lehetővé, az esztendő végén néhány régóta húzódó műszaki problémát is meg tudtunk oldani. Költségvetésünk stabilitásának megőrzésében fontos szerepet kaptak a reprográfiai műhely által külföldi megrendelésre végzett munkák bevételei, illetve a Nemzeti Kulturális Alaptól elnyert pályázati támogatások.

Összességében a legjelentősebb gondot – miként ezt több alkalommal is rögzítettük – az jelentette, hogy az intézmény által használt (részben műemléki) épületek megfelelő karbantartására, mindinkább elháríthatatlan felújítására, esetleges korszerűsítésére változatlanul nem volt pénzügyi fedezet. Ezzel a ténnyel az intézményfenntartónak mielőbb számolnia kell a tervezés szintjén, még akkor is, ha láthatóan a költségvetés helyzete jelen pillanatban semmiféle mozgásteret nem enged. Növekvően súlyos gondot jelent, hogy a Hess András tér/Szentháromság téren fekvő II. számú épületben a Magyar Kultúra Alapítvánnyal fennálló társbérleti viszony hovatovább csupán szolgalmi jog keretében biztosítja a Levéltár helyiségeinek a megközelítését. Indokoltnak tartjuk és kezdeményeztük az épületmegosztásra vonatkozó alapszerződés felülvizsgálatát és módosítását. Ebben kiemelkedő fontosságú volna a levéltárfenntartó támogatása.

A takarékosági intézkedések befolyásolták a munkaerő-gazdálkodást, amennyiben továbbra is arra kényszerültünk, hogy megváljunk nyugállományba került vagy a nyugdíjkorhatárt elért (gyakran kiemelkedő szakmai tapasztalatokkal rendelkező) munkatársainktól és így biztosítsuk a dologi kiadások fedezetét.

Az intézmény szakmai tevékenységét jellemző mutatókból az éves munkaterv összefüggéseiben a következő témacsoportok emelhetők ki:

- A levéltári törvény módosításából és a kormányzati átszervezésekből következő gyűjtőterületi illetékességi feladatok végrehajtása.
- Az „elektronikus levéltár” EU-projekt előkészítésével összefüggő feladatok.
- A Központi Statisztikai Hivatal Levéltárában őrzött levéltári anyag átvétele.
- Az e-Archívum adatainak felülvizsgálata és kiegészítése.
- A digitalizált levéltári anyag online szolgáltatásának biztosítása.
- A Diplomatikai Levéltár és a Térképtár kijelölt anyagának digitalizálása, a kapcsolatos módszertani tanulmányok előkészítése.
- A levéltári anyag savtalanítására vonatkozó kísérleti projekt lezárása, az eredmények feldolgozása.
- Az azbeszttartalmú irattároló dobozok önerős cseréjének lebonyolítása.
- Az informatikai rendszer működtetése és fejlesztése, az Informatikai és Adatvédelmi Szabályzat oktatása.
- Levéltári segédletek és a szakmai folyóiratok (Levéltári Közlemények, Levéltári Szemle, Turul, ArchivNet) kiadása.
- A levéltári közművelődési tevékenység új módszereinek kidolgozása: részvétel az Európai Örökség Napjai programjában, a múzeumi majálison és a levéltári „nyitott” nap megrendezése.

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium soronkívüli támogatása segítségével a jelentős igényre tekintettel augusztusban újraindítottuk a továbbfejlesztett és – 2007 decemberére – zavarmentesített Családi Emlékezet Programot. A regisztrált felhasználók száma 31 028 fő, 245 652 személy, 257 336 kapcsolat, 7213 dokumentum van az adatbázisban. A felhasználók a program fejlesztéséhez ötleteiket beszélik meg a fórumon. (2008 januárjában azon 18 év aluli felhasználókat, akik nem küldték be az előírt adatkezelési nyilatkozatot, töröltük a rendszerből, ez összesen 323 felhasználót érintett.)

*

A levéltárfenntartó minisztérium illetékes képviselőivel a kapcsolat zavartalan volt, bár azt követően, hogy megszűnt az önálló Levéltári Osztály és betagozódott a Közgyűjteményi Főosztályba, az érdemi döntéshozatal és kommunikáció a korábbiakhoz képest nehezebbé vált. A levéltári irányítás átszervezése a jelek szerint megnehezíti az intézmény működését.

Az intézmény biztonsága jó, az együttműködés a Kulturális Örökségvédelmi Kht. képviselőivel zavartalan volt.

Részt vettünk az Országos Közgyűjtemények Szövetsége munkájában. A szervezet elnökségében a főigazgató képviselte a Magyar Országos Levéltárat.

Az érdekképviselőket ellátó reprezentatív szakszervezeti csoporttal és a Közalkalmazotti Tanáccsal az intézmény vezetése minden előírt témában konzultált és elvégezte a szükséges egyeztetéseket.

A Magyar Országos Levéltár szakmai elismerését, a Pro Archivo Regni Díjat dr. Soós László főosztályvezető, főlevéltáros, a kimagasló tudományos tevékenység elismerésére alapított Ember Győző Díjat dr. Németh István tanácsos, főlevéltáros kapta. A nemzeti kulturális örökség minisztere kimagasló szakmai munkája elismeréseként Pauler Gyula Díjat adományozott Trostovszky Gabriella főlevéltáros, főosztályvezetőnek. A Magyar Levéltárosok Egyesülete Levéltárért-díjjal ismerte el Dr. Péntekné Unghváry Mária levéltáros több éves szervező munkáját. 15 munkatársunk munkáját a főigazgató főtanácsosi, tanácsosi, illetve munkatársi címmel ismerte el.

B) MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK

I. A költségvetés

A költségvetés eredeti és módosított előirányzata a beszámoló évében alatta maradt az előző évnek. Az előirányzat 1 009 500e forintot tett ki, amihez az előző évi jóváhagyott pénzmaradvány, a működési bevétel és az átvett pénzeszközök társultak. Ily módon az előirányzat 1 347 214e forintra módosult. Intézményi és központi beruházásra az eredeti összeghez (10 400e Ft) képest ugyancsak megemelt keret (54 666e Ft) állt rendelkezésre, ám ez is jelentősen alatta maradt a korábbi esztendőnek. A központi beruházási támogatás biztosította a II. sz. épületben az önálló vízszolgáltatási rendszer megvalósítását, a toronylift teljes felújítását, életveszélyes nyílászárók cseréjét, a Bécsi kapu téri épület kutatóterme felújításának befejezését. A részben pályázati támogatásból megvalósuló intézményi beruházásból folytattuk a Bécsi kapu téri épület raktáraiban a tűz- és füstérzékelők cseréjét, az elektromos hálózat korszerűsítését, bővítettük az óbudai raktarak tűz- és füstjelző rendszerét, számítástechnikai eszközöket, reprográfiai berendezéseket vásároltunk.

Biztosítottuk a közalkalmazotti továbbképzést, az OKM Levéltári Szakfelügyelet, az OKM Kutatási Kuratórium, az OKM Levéltári Kollégium működtetését.

Pályázati támogatást a Nemzeti Kulturális Alaptól (NKA) 23 pályázatra 107 119 350 Ft összértékben kaptunk. Ezenfelül egy OTKA-pályázatot kezeltünk.

A beszámoló évében a Gazdasági Hivatal vezetője és a munkatársai a nehéz gazdálkodási viszonyok között is felelősségtudattal, magas színvonalon végezték a munkájukat. A belső ellenőrzés előírászerűen működött.

II. A levéltár szervezete, a működés személyi feltételei

2007-ben a szakmai munka irányítása és ellenőrzése folyamatosan stabil volt az intézményben, szervezeti változásra nem került sor. A lejárt főosztályvezetői megbízások miatt pályázat útján töltöttük be az I. és a VIII. osztály vezetői helyét (mindkét esetben az addigi vezető, Trostovszky Gabriella és dr. Garadnai Zoltán nyerte el újabb 5 évre a megbízást), a nyugállományba vonuló dr. Kálnoki Kis Tamást pedig Konrád Aranka, az óbudai fiókkönyvtár vezetője követte a Központi Könyvtár vezetői posztján. Változás történt a IV. osztályon, ahol Kugyela Ákos kapott főosztályvezető-helyettesi megbízást.

Állományi létszámunk ebben az évben a nyugdíjazások következtében 15 fővel csökkent (262 fő). Az év folyamán 8 fővel létesítettünk közalkalmazotti jogviszonyt, és 25 fő munkaviszonya szűnt vagy szűnik meg, esetenként 2008-ra áthúzódóan (1 fő próbaidő alatt, 16 fő nyugállományba vonult, 6 fő közös megegyezéssel távozott, 2 fő szerződése lejárt).

A nyugállományba vonulások következtében újabb nagy tapasztalattal rendelkező munkatársak váltak ki az intézményből, ez különösen jelentősen befolyásolta az Állományvédelmi osztály munkáját.

Az év folyamán előírt illetményemeléseket végrehajtottuk, biztosítottuk az újonnan felmerülő (nyelv- és tudományos) pótlékgigények kifizetését, de a meglévő nyelvvizsgapótlékok esetében a használattól függően újrarendeztük a juttatásokat. Ezzel, illetve a 13. havi illetménnyel és a jutalmakkal együtt az egy főre jutó átlagkereset 182 723 Ft/hó-ra (2006: 179 400 Ft/hó; 2005: 184 300 Ft/hó; 2004: 171 100 Ft), vagyis 1,85%-kal nőtt. A csekély összegű emelkedés az év második felében kifizetett 13. havi juttatásrészre vezethető vissza. Munkatársaink majd teljes körének alapilletménye meghaladja az érvényes

bértáblában meghatározott kötelező összeget, 2007-ben több alkalommal fizettünk dolgozóinknak kiemelt teljesítményhez (pl. azbesztmentesítés, digitalizálás) kötött jutalmat, és az esztendő végén sor került valamennyi dolgozónak kétheti alapilletmény jutalomként történő kifizetésére is. A 2007. évi pótlékalap 19 600 Ft/hó/fő volt. Vezetői pótlékot 28 fő, címpótlékot 59 (2006:66) fő, tudományos pótlékot 90 (2006:91) fő, nyelvpótlékot 51 (2006:64) fő, egészségkockázati pótlékot 156 (2006:166) fő, egyéb feltételtől függő (5 pénzkezelési, 6 műszak) pótlékot 11 fő kapott. A bérmegettakarítást a dologi kiadások fedezésére csoportosítottuk át.

Személyhez kapcsolódó költségtérítésként, adómentes juttatásként a törvényben előírt útiköltségtérítést, változó összegű étkezési támogatást, 6000 Ft/gyermek beiskolázási támogatást, valamint temetési segélyt tudunk biztosítani.

III. Műszaki és informatikai fejlesztés, épület-karbantartás

A beszámoló évében elsősorban arra törekedtünk, hogy megőrizzük az intézményi infrastruktúra színvonalát, biztosítsuk az elhasználódott munkaállomások cseréjét (2 új számítógép, 9 új monitor, elsősorban a kutatói igények számára). Egyúttal – a veszélyes hulladékokra vonatkozó előírásoknak megfelelően – munkatársaink leselejtezték 15 számítógépet. A központi nyomtatók üzembeállításával folyamatosan kivonjuk a használhatatlan egyedi nyomtatókat, a többit pedig tartalékba helyeztük.

2007 végére 189 munkatársunk rendelkezik asztali vagy hordozható számítógéppel, amelyek közül 174 – illetve korlátozott kapacitással és sajáterős műszaki megoldással további kilenc – alkalmas a hálózati kapcsolatok kezelésére.

A szoftverfejlesztésben saját erőből, Szűcs István informatikus munkájával, továbbfejlesztettük a Digitális Fotók Adatbázisát, és továbbléptünk a térképtári (MAPINFO) és egyes iratanyaghoz kapcsolódó (segédlet jellegű, pl. Károlyi-missilisek) adatbázisok fejlesztésében; az ISTAR-programban pedig nemcsak saját adatainkat töltjük fel, de valamennyi levéltár adatközlésében, valamint az összesítésben is közreműködünk. Elkészült a mikrofilmnyilvántartó adatbázis (benne az anyakönyvi és DL-számokkal) és feltöltő program.

A VIII. Reprográfiai osztály és a X. Állományvédelmi osztály keretében működő műhelyek szinten tartását és fejlesztését (NKA) pályázati támogatások felhasználásával valósítottuk meg.

Az Állományvédelmi osztály pH-mérőműszert, klímasekrényt, szárítóállványt, légállapotmérő-műszert, elszívó fülkéhez csereszűrőt, különböző vegyszereket, a restauráláshoz és kötészeti munkákhoz szükséges kisebb eszközöket, savmentes papírokat és kartonokat, kasírozáshoz vásznakot, fotográfiai és mágneses dokumentumok tárolásához speciális dobozokat szerzett be. A tömeges savtalanítás hazai bevezetése lehetőségeinek felmérésére elnyert támogatásból az intézmény és a Budapest Főváros Levéltára anyagából 49 500 lap irat savtalaníttatására, anyagvizsgálatokra, szakmai anyagok fordíttatására és a tanulmány elkészítésére került sor.

A reprográfiai műhely számára a mikrofilmfelvevő berendezések zavartalan működéséhez alkatrészeket, filmnyersanyagot és vegyszereket, továbbá egy mikrofilmkamerát (Minolta DR 1600) vásároltunk, összesen 16 millió forint értékben.

A szükséges mértékben gondoskodtunk a fax- és másológépek, berendezési tárgyak javításáról és pótlásáról.

C) SZAKMAI MUNKA

(A részletes adatokat a szervezeti egységek beszámolóí tartalmazták.)

I. Illetékességi gyűjtőterületi tevékenység

2004 óta a kormányzati iratokat őrző (V. és VI.) osztályok korábbi gyűjtőterületi feladatait (iratkezelés és -selejtezés ellenőrzése, iratkezelési szabályzatok, irattári tervek véleményezése és jóváhagyása, szervnyilvántartások vezetése) a kizárólag erre a célra létrehozott önálló szervezeti egység, a VII. Kormányzati gyűjtőterületi osztály végzi. A IV. Gazdasági szervek osztálya továbbra is önállóan látja el az illetékességi gyűjtőterületi munkát.

A VII. Kormányzati gyűjtőterületi osztály a munkatervnek megfelelően kiemelt figyelmet fordított a központi közigazgatási szerveknél őrzött 1990 előtti iratanyagok átvételének előkészítésére. A volt Belügyminisztérium, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium jogelődjei és az Oktatási és Kulturális Minisztérium jogelődjei esetében ez a tervnek megfelelően történt. A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium esetében is megtörtént az előkészítés, az iratanyag átvétele azonban áthúzódik 2008-ra. A Pénzügyminisztérium esetében a VI. osztállyal együttműködve felmérték a maradandó értékű iratok körét, jelentősebb iratátvételre azonban csak 2008-ban kerülhet sor.

A beszámoló évében végrehajtott iratkezelés-ellenőrzések során az elektronikus nyilvántartó programot használó szervek esetében jegyzőkönyvben és az e-Archívum adatbázisban rögzítették a nyilvántartásokkal kapcsolatos adatokat. Nem készült javaslat azonban az elektronikus nyilvántartások felméréséhez szükséges adatok köréről.

Szatucsek Zoltán főosztályvezető-helyettes *Elektronikus iratok a közigazgatásban* címmel elkészítette összefoglaló tanulmányát.

A IV. Gazdasági szervek osztálya három kérdésre összpontosította illetékességi felügyeleti tevékenységét:

1.) Folyamatosan tartotta a kapcsolatot az állami vagy tartós állami tulajdonú részesedéssel működő vállalatokkal, valamint a jogszabály által a Magyar Országos Levéltár illetékességébe sorolt Magyar Nemzeti Bankkal.

2.) Előkészítették a 2005-ben felmért végelszámolt, felszámolt vállalatok iratainak átvételét, ami kevés kivétellel befejeződött, és bár a felszámolási eljárások elhúzódása miatt a felszámolási iratokat néhány vállalattól még nem tudták átvenni, az átvétel előkészítése mindenütt folyamatban van.

3.) Felmérték a privatizált vállalatoknak az állami időszakban keletkezett iratait és rögzítették a további kapcsolattartás módját.

A VII. Kormányzati gyűjtőterületi osztály folytatta a szervnyilvántartás teljes körűvé tételét és naprakész vezetését, folyamatosan figyelemmel kísérte az illetékességi kérdéseket (91 ügyirat); folytatta a szervek szervezeti és működési szabályzatainak, alapító okiratainak összegyűjtését, az új szervek esetében kezdeményezte a kapcsolatfelvételt, szakmai segítséget nyújtott az iratkezelési szabályzatok, selejtezési jegyzőkönyvek elbírálásához, mert nagy számban igényeltek a szervek az iratkezeléshez szükséges mintajegyzőkönyveket és terveket (26 ügyirat).

Az osztály iratkezelési szabályzatok és irattári tervek jóváhagyásával kapcsolatban 441 aktát intézett el. 2007-ben a Levéltári törvény módosítása nyomán kiemelt feladatot jelentett az egységes iratkezelési szabályzatok elbírálása. A törvénymódosítás 2007. augusztus 1-jén lépett hatályba, ezt követően az osztály kidolgozta az eljárási rendet, amelyben összehangolta

az ÖTM Kormányzati Iratkezelési Felügyelettel és az önkormányzati levéltárakkal történő együttműködés szabályait. 2007 augusztus 1-jétől december 31-ig 10 egységes szabályzatot vizsgáltak felül és hagytak jóvá.

Az irattári selejtezések felülvizsgálata során 252 ügyiraton 343 selejtezési jegyzőkönyvet intéztek el. Jelentős időráfordítást igényelt annak elősegítése, hogy az iratképző szervek szabályosan készítsék el a selejtezési jegyzőkönyveket és jegyzékeket. A jegyzőkönyvek elbírálása során több alkalommal került sor helyszíni ellenőrzésre.

Az iratkezelés ellenőrzése keretében terv szerint 92 szervet (103 alkalom), terven felül 57 szervet (89 alkalom) ellenőriztek. A tapasztalat azt mutatja, hogy a minisztériumok esetében több alkalomra volt szükség az iratkezelés ellenőrzésének teljes körű lebonyolításához, az ellenőrzésről minden szerv esetében jegyzőkönyv készült, a tapasztalatokat a szerv számára levélben foglalták össze.

Terv szerint ellenőrizték többek között az Egészségügyi Minisztérium, Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (Igazgatási, Informatikai és Ellenőrzési és Humánpolitikai Főosztály), Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (Rendészeti és Közjogi Szakállamtitkárságok), Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Külügyminisztérium, Oktatási és Kulturális Minisztérium (Kulturális, Közoktatási Szakállamtitkárok), Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium (Területfejlesztési és Építésügy, Sport Szakállamtitkárságok), Pénzügyminisztérium, Szociális és Munkaügyi Minisztérium, Határőrség Országos Parancsnoksága, Országos Egészségbiztosítási Pénztár, számos központi hivatal (15), hatóság/felügyelet/autonóm szerv (4), (fő)igazgatóság (4), szolgálat/szervezet/ügynökség (5), közhasznú társaság (9), (köz)alapítvány (5), kamara/tanács (4), intézet/központ (21), kulturális és sportszerv, közgyűjtemény (12) felsőoktatási intézmény (2) iratkezelését.

A munkatervtől eltérően nem ellenőriztek néhány olyan iratképző szervet, amelyek átalakultak, elköltöztek, vagy más feladatokkal voltak elfoglalva.

Terven felül – főként a szervezeti változásokhoz kapcsolódóan iratátadás előkészítése vagy egyes részterületek, így a maradandó érték vizsgálata, az iratanyag felmérése, iratkezelési szabályzatok előkészítése, a selejtezés ellenőrzése céljából – az osztály által felkeresett szervek között volt:

Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal Központi Hivatal, továbbá Számítástechnikai és Adóelszámolási Intézet, Agrárgazdasági Kutató Intézet, Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Zrt., Állami Számvevőszék, BM Archív Irattár, Budai MÁV Kórház, Budapest Airport, Budapest Corvinus Egyetem Közgazdasági Továbbképző Intézet (Pénzügyminisztérium Értékelemzési Titkárságának irathagyatéka), Budapesti Gazdasági Főiskola, Duna Palota és Kiadó, Duna Tv Rt., Egészségügyi Tudományos Tanács, Európai Összehasonlító Kisebbségkutatások Közalapítvány, Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, Görög Országos Kisebbségi Önkormányzat, Határőrség Országos Parancsnoksága, Igazságügyi Hivatal, Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, IRM Központi Kórház és Intézményei, Katasztrófavédelmi Oktatási Központ, Kincstári Vagyonigazgatóság (EXPO Iroda), IRM Központi Gazdasági Főigazgatóság, Központi MÁV Kórház és Rendelőintézet, Magyar Állami Földtani Intézet, Magyar Államkincstár Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága, Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara, Magyar Országos Közjegyzői Kamara, Magyar Táncművészeti Főiskola, Magyar Vöröskereszt, MÁV Közegészségügyi Intézet, Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Nemzeti Gyermekek és Ifjúsági Közalapítvány, Nemzeti Közlekedési Hatóság, és Légiközlekedési Igazgatósága, Nemzeti Nyomozó Iroda, Nemzeti Szakképzési Intézet, Oktatási és Kulturális Minisztérium, Országos Kós Károly

Otthonteremtést Segítő Kht., Országos Szövetkezeti Tanács, Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium, ÖTM Sport Szakállamtitkárság, Pénzügyminisztérium, Vám- és Pénzügyőri Iskola, Vám- és Pénzügyőrség Gazdasági Központja, Pénzügyi és Számviteli Központja, Szociális, Kulturális és Sportközpontja.

Az intézményi illetékességi gyűjtőterületi munka mutatói, 2002–2007

Tevékenység	2002	2003	2004		2005		2006		2007	
			IV.	VII.	IV.	VII.	IV.	VII.	IV.	VII.
			osztályok együtt							
ellenőrzött szerv	113	141	44	147	44	149	39	125	41	149
			191		193		164		190	
ellenőrzési alkalom	159	182	54	188	104	187	94	138	95	192
			242		291		232		287	
iratkezelési szabályzatok, irattári tervek véleményezése		113	24	75	6	212	10	128	11	441
			99		218		138		452	
selejtezési jegyzőkönyvek felülvizsgálata	323	472	112	234	93	265	65	378	82	343
			346		358		443		425	

A III. Családi levéltárak és gyűjtemények osztálya a maradandó értékű magániratok védettségével kapcsolatos eljárásokban a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (KÖH) számára készített szakvéleményeket, ezenfelül adategyeztetéssel, adatkereséssel vagy digitális képzéssel is hozzájárult az eljárások lefolytatásához. Bár a védettségi ügyek elméletben nem az osztályt terhelték, a gyakorlatban a KÖH-nek nyújtott szakmai háttérmunka – különösen a védett levéltári anyag azonosítása – 2007-ben is jelentős feladat volt. A védettségi ügyekkel foglalkozó, 2006 májusában létrehozott Kulturális Javak Bizottsága egyik tagja hivatalból a levéltár egyik munkatársa.

II. Állománygyarapítás

Az illetékességi körben történő iratátvétel alapvetően a tervben meghatározott módon történt, de egyes esetekben – a gyakorlatban felmerült problémák kényszere alatt – el is tért attól. A munkatervben meghatározott cél, az 1990 előtt keletkezett kormányzati iratanyag átvételének felgyorsítása az egyes iratképzőknél tapasztalható pénzügyi és személyi nehézségek miatt csak részben teljesült. Több esetben sor került viszont 1990 után keletkezett maradandó értékű iratanyag átvételére. Az átvett iratanyag mennyisége az előző évhez képest jelentősen nőtt, ennek részbeni oka a Központi Statisztikai Hivatal jogszabállyal megszüntetett levéltárának (részbeni) beszállítása volt az év végén. A Mikrofilmtárban ugyancsak tetemes növekményként jelentkezett a KSH mikrofilmnyaga, de fontos gyarapodást jelentett a szlovákiai és a bécsi levéltárakból kapott levéltári anyag is. További fontos eleme volt az állománygyarapításnak, hogy a Környezetvédelmi és Vízügyi Levéltár átadta a korábban odakerült minisztériumi és vállalati iratokat illetékes osztályainknak.

A Levéltár állománya 2075,95 (2006:879,93; 2005:1090,11) iratfolyóméterrel gyarapodott.

a) a II. Polgári kori kormányzati iratok (1867–1945) osztálya összegyarapodása **152,04 ifm**. Az osztály átvette a Központi Statisztikai Hivatal megszűnő levéltárának 1949 előtti iratanyagát (141,18 ifm), a gyarapodás további mennyisége az ún. menekített iratokból származó fondok (9,80 ifm), valamint a Magyar Országos Levéltár Y 7 Általános iratok gyarapodásának (2,06 ifm) 2007. évi nyilvántartásba vételéből tevődött össze.

Az osztály 1,00 ifm nyomtatott könyvészeti anyagot adott át a MOL Könyvtárának, amelyet a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium iratanyagából emeltek ki (éves költségvetések, 1868–1944; Magyar Vallásalap és Hozzájárulási Alap kezelési eredményei és költségvetései, 1914–1919).

b) a III. Családi levéltárak és gyűjtemények osztálya összesen **21,495 ifm**-mel gyarapodott. Átvették külön megállapodás alapján a Magyar Kémikusok Egyesülete és a Magyar Méhészeti Termék Tanács iratait (29,641 ifm-t), míg vétel útján 55 oklevéllel, 43 pecséttel gyarapodtak. Ugyanakkor átadtak a korábbi eredeti tulajdonosnak 8,146 ifm-nyi és 551 darab iratot (Domonkos rend levéltára).

c) a IV. Gazdasági szervek osztálya gyarapodása **157,25 ifm** (összesen 24 szerv iratai, ebből 8 új fond, 5 új állag, a többi kiegészítő átvétel) Többek között: Veszprémi Szénbányák, 1987–2007; CHEMOLIMPEX Vegyiárú Külkereskedelmi Vállalat Általános iratok, 1957–2001; HUNGEXPO Magyar Külkereskedelmi Vásár- és Propaganda Iroda HUNGEXPO-EXPOTECH Kft., 1991–2006; HUNGEXPO Magyar Külkereskedelmi Vásár- és Propaganda Iroda HUNGEXPO Rt., 1989–2004; Mecseki Bányavagyon-hasznosító Rt., 1994–2006; Szerves Vegyipari Kutatóintézet Közös Vállalat, 1949–2003; Magyar Államvasutak Igazgatósága Közlekedési Tanintézet, 1887–1946; PALLAS Lap- és Könyvkiadó Vállalat, 1950–1995; Magyar Beruházási Bank (Állami Fejlesztési Bank) Rendezendő iratok, 1948–1992; Magyar Nemzeti Bank, 1961–1989; Magyar Posta Vállalat Elszámoló és Statisztikai Hivatal, (1935) 1950–1990; Magyar Posta Vállalat Magyar Posta Központja, 1984–1990; Északmagyarországi Vegyi Művek (ÉVM), 1974–1992; Csepel Autógyár és jogutóda, 1965–1992; Hírlapkiadó Vállalat, 1957–1995; Dorogi Szénbányák Felszámolási eljárás iratai, 1950–2003. Az osztály ebben az évben illetékességi profiltisztítás keretében átadta az ÁPV Rt. Privatizációs emlékeztetőit (6,14 ifm) a VI. osztálynak.

A Magyar Országos Levéltár és Budapest Főváros Levéltára között a korábbi – az illetékességi elhatárolásra vonatkozó – megállapodások alapján folytatott iratátvételek ebben az esztendőben is szüneteltek.

d) az V. Politikai kormányzervek (1945–) és MDP–MSZMP iratok osztálya gyarapodása 13 iratátadó szervtől összesen **209,80 ifm** (BM Központi Gazdasági Főigazgatóság és jogelődei, 1964–1991; BM Központi Klub parancsnokság, 1960–1984; Önkormányzati képviselő-választások jegyzőkönyvei, 2006; Időszaki Országgyűlési képviselő-választások jegyzőkönyvei, 2006; Határőrség Országos Parancsnoksága Általános iratok, 1991; Külügyminisztérium: Visszaminősített iratok, 1990–1991; Adminisztratív iratok, 1990, Sajtófőosztály, 1990, Emigrációs Politikai Csoport, 1990, Rejtjeltáviratok, 1961–1980; Humánpolitikai Főosztály, (1862) 1945–1962; Magyarságkutató Intézet, 1988–2001; BM Katasztrófavédelmi Oktatási Központ, 1948–1979; BM vezetői belső normák gyűjteménye, 1945–1990; Igazságügy-minisztérium osztályiratok 1979-1989 Művelődési Minisztérium osztályiratok 1990 Csecsemőotthonok Országos Módszertani Intézete, 1972–1986; Bölcsődék Országos Módszertani Intézete, 1970–1990; Országos Csecsemő- és Gyermekegészségügyi Intézet, 1970–1990; Szociális Intézetek Központja, 1970–1987; Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár, 1981–1990; Egészségügyi Szakdolgozók Központi Továbbképző Intézete, 1962–1990; Szabadsághegyi Gyermekegészségügyi Intézet, 1952–1990).

e) a VI. Gazdasági kormányzervek (1945–) iratainak osztálya gyarapodása összesen 12 iratátadótól **1537,89 ifm**. Sajátossága volt az ez évi iratátvételnek, hogy dr. Schláth Jánostól, a Közlekedési és Postaügyi Minisztérium egykori munkatársától vettük át a minisztérium közlekedési felügyeletének és hajózási főosztályának több mint 9 ifm anyagát, amit annak idején megmentett a megsemmisítés elől. Átvettük továbbá az Országos Tervhivatal, Tímár Sándor osztályvezető, 1969–1990; Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium

osztályiratok 1966-1991; Villamosenergiaipari Kutatóintézet, 1962–1988 /1990/; Hőtechnikai Kutatóintézet, 1957–1962; Országos Villamosenergia Felügyelet /1969- Állami Energetikai és Energiabiztonság-technikai Felügyelet/, 1955–1979; Dohánykutató Intézet, 1988–1992; Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium, Igazgatási és jogi Főosztály, 1968–1989; Földművelésügyi Minisztérium osztályiratok 1991; Országos Földügyi és Térképészeti Hivatal, 1988–1990; Központi Statisztikai Hivatal, 1970. évi népszámlálás, 25%-os mintavétel, 1970, 1972. évi mezőgazdasági összeírás, 1972 irategyütteseket.

Az iratgyarapodás tételes jegyzékét a magyarországi közlevéltárak iratgyarapodásáról készült kiadvány tartalmazza.

A Magyar Országos Levéltárban őrzött levéltári anyag 2007. december 31-én **76 227,88** (2006: **74 151,93**) iratfolyóméter volt.

Ebben az évben a Magyar Országos Levéltár anyagáról készült mikrofilmekből 194 807 felvételt (2006: 749 938; 2005: 1 225 874 felvétel) a külföldi levéltárak anyagából 44 755 felvételt (ebből oroszországi: 40 312), az egyházi levéltárak anyagáról 1528 felvételt vettek állományba. A KSH Levéltárának filmjei 2008-ban kerülnek állományba. A Filmtár 2007. december 31-i állománya: 64 754 285 felvétel.

A gyarapodás mellett az I. Központi és regionális kormányzervek (1526–1867) osztálya által őrzött iratanyag **0,84** iratfolyóméterrel fogyott, mert az Abszolutizmus kori Levéltár repertorizálása során előkerült iratanyagot (*K. k. Landesverwaltung für die Serbische Wojwodschaft und das Temescher Banat, 0,85 ifm*) illetékességből a Szerb Köztársaság Vajdasági Levéltárának adtuk át, míg az illetékességből vagy vétel, ajándék útján az osztályra szálás iratanyag került (0,01 ifm).

III. Állományvédelem

1. Általános tevékenység

Az állományvédelmi tevékenység az előző évekhez hasonlóan jó színvonalon folyt. A X. Állományvédelmi osztály az elkerülhetetlen nehézségek (betegségek, nagy számú előre nem tervezhető feladat, 5 munkatárs év közbeni nyugállományba vonulása) ellenére jó színvonalon teljesítette mind az intézményt, mind az egész magyar levéltárügyet érintő feladatait. Bár a tervet számszerűen nem sikerült teljesíteni, arányaiban jelentősebb mennyiséget restauráltak a munkatársak.

Az előző években megkezdett folyamathoz illeszkedve a megelőző állományvédelmi tevékenység különös hangsúlyt kapott az év folyamán is.

- elkészült a savas levéltári iratanyag tömeges (gépi) savtalanítási lehetőségéről összeállított szakmai munkaanyag;
- elkészült az intézmény állományvédelmi programjának revíziója és 2008–2009-re vonatkozó ütemezése.
- Az osztály
- folytatta a raktári körülményekre (klímára) vonatkozó adatok gyűjtését és kiértékelését;
- folytatta a restaurálási munkák számítógépes dokumentálását;
- elvégezte a kiállítási céllal kölcsönzött iratok állapotleírását (6 kiállítás, köztük 2 külföldi) és a szükséges előkészítő munkálatokat;
- szakmai tanácsokat adott külső intézményeknek és magánszemélyeknek (7 levéltár, 2 múzeum, 1 könyvtár, 3 irattár, 1 iratrendező cég, 1 bank, 2 egyéb intézmény és 4 magánszemély)

- 4 irattár ellenőrzésnél, illetve iratbeszállítási esetről (OPNI, DIGÉP, KSH) tartott helyszíni szemlét és szakvéleményt adott. Különösen jelentős volt, hogy a KSH Levéltára esetében négy helyszínen tartott szakértői szemlével döntően hozzájárultak a megfelelő vezetői döntések előkészítéséhez.
- restaurálási szolgáltatásra 14 részletes állapotfelmérést és restaurálási tervet tartalmazó árajánlatot készített
- A nem hagyományos levéltári anyagok tárolására, karbantartására stb. vonatkozó feladatok teljesítését folytatták.

Valamennyi osztályon folytatódott a csomóban tárolt iratok átrakása, illetve a sérült és elhasznált dobozok cseréje, az egész levéltárban összesen 6715,22 (2006:956,39) ifm iratanyagot dobozoltak át. Az előző év hasonló tevékenységének több mint 700%-os növekedését a 2007-ben kiemelt feladatként kezelte, az egészségre ártalmas, azbeszttartalmú dobozok cseréje okozta, a IV–VI. osztályon összesen 49 155 dobozt (5898,6 ifm) kellett megfelelő tárolóeszközzel felváltani. Szintén jelentős, tervezetten felüli mennyiségben végzett (át)dobozolást az I. Központi és regionális kormányzati szervek (1526–1867) osztálya (661,49 ifm, 3819 csomó).

2. Állományellenőrzés

Az éves állományellenőrzés valamennyi szervezeti egységben megtörtént, amely kiterjedt a teljes levéltári állományban elhelyezett őrjegyekre és iratkiemelésekre.

3. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmzés, digitalizálás)

2006-ban a levéltári anyagról továbbra is két módon készítettük biztonsági másolatokat: a hagyományos mikrofilmzés mellett ugrásszerűen nőtt a tömeges digitális felvételezés mennyisége – ez utóbbit jelentős részben külső vállalkozó végezte. A Bécsi kapu téri épületben őrzött, veszélyeztetett állapotú, értékes levéltári anyag digitális felvételezéséhez az épületben önálló – de a VIII. Reprográfiai osztály szervezeti kereteiben működő – labor jelentősége folyamatosan nő.

Az iratőrző osztályok előkészítő tevékenysége a mikrofilmzést és a digitalizálást szolgálta: mikrofilmzésre és digitalizálásra több mint 1 100 000 pagina iratanyagot, 15 000 DL számnyi oklevelet (69 000 felvétel), 31 076 darab térképszelvényt készítettünk elő (2006: 1 202 519 2005-ben: 1 684 955 p.) Ezt a mennyiséget – figyelemmel az előző évi maradványra is – a levéltár műhelye nem tudta a tárgyévben felvenni, ez áthúzódik a következő év(ek)re is.

A korábbi évek előkészítési munkálatai miatt ebben az évben nem végzett ilyen munkát az I. és a VI. osztály. A II. osztályon elkészült a korabeli segédkönyvek (iktató-, mutató-, számsorkönyvek stb.) forrásértékének meghatározása, és a másolatkészítésre javasolt köteteket előkészítették (leszámozták, összesen 1297 kötetet).

Biztonsági másolatokhoz előkészített iratanyag mennyiségi mutatói, 2007

osztály	mikrofilmezésre		Digitalizálásra		összesen	
	r.e./[ifm]	pag. [kb.]	ifm	pag.		pagina
I.	–	–	–	–	–	–
II.					1297 köt	700 325
III.	79 r.e. [4,38]	[87 600]		15 000 oklevél 31 076 térkép		[87 600] 15 000 db 31 076 szelv.
IV.	[38,82]	[77 640]		20 db terv		[77 640] 20 db terv
V.	88 d. [10,56]	[211 200]	80 dosszié	26 000		[211 200] 26 000
VI.	–	–	–	–	–	–
Összesen						[1 102 765] 15 000 db 31 076 szelv.

[Számított értékek]:

1 cs. = 0,14 ifm = kb. 1200 pag.; 1 d. = 0,12 ifm = kb. 1000 pag.; 1 köt. = 0,1 ifm = kb. 800 pag.; 1 ifm = 7 cs. = 8 d. = 8000 pag.

A mikrofilmműhely 2007-ben 490 688 (2006: 749 938; 2005: 717 193) felvételt készített a Magyar Országos Levéltár anyagából, ez a tervezett mennyiség 64,5%-a. Az elmaradás oka a megrendelések nagy száma és prioritása, valamint az évközbeni kényszerű létszámcsökkentés volt. (Az 586 060 /2006:830 624; 2005: 843 388/ összfelvétel a saját anyagon felül a Yad Vashem Intézet, a Holocaust Memorial Museum, és mások számára készített 95 372 felvételt is tartalmazza.)

4. Restaurálás

A tervezett restaurálási munkák – beleértve a jelentős szolgáltatási igényeket is – csak részben teljesültek a személyi állomány csökkenése miatt. A munkaidő 75%-át a tervmunkára és a gyorssegélyre (ennek 10%-a), valamint legfeljebb 25%-ban szolgáltatásra kívántuk fordítani. Ténylegesen az eredetileg tervezett munkaidő 112,15%-át fordították tervmunkára, 88,49%-át fordították gyorssegélyre (tehát a tervezettnél közel 11,5%-kal kevesebb gyorssegélyre volt szükség). A térképdigitalizáláshoz kapcsolódó állományvédelmi feladatok miatt az időkeret jóval kevesebb mint 25%-ában (5,98%) külső megrendelők – 5 levéltár, 1 múzeum, 1 vállalkozás 1 magánszemély – számára szolgáltatás keretében történt munkavégzés értéke 1 806 747 Ft (2006: 5 818 191 Ft; 2005: 8 429 310 Ft) volt.

Dokumentumtípus	egység	tervmunka	gyorssegély	szolgáltatás	összesen	
					2007	2006
Irat	fólió	7 719	473	383	8 485	18 460
Pergamenlap/Kódexlap	db	1		1	2	4
Missilis	fólió	492	1		493	628
Oklevél	db/egység	23	4	44	71/-	92/100
Festett címerkép	db	1			1	1
Címereslevél	db	2			2	9
Tervrajz	db/egység	9/15	7		16/22	247 /344
Térkép	db/egység	6347/6353			6347/6353	119/146
Nyomtatvány	db	1			1	
Családfa	db					2
Siremlékrajz	db					1
Kötésrestaurálás	db	3	2		5	5
Kötéskonzerválás	db					3
Pecsmásolat	db			3 negatív 2 pozitív	5	70
Pecset- és pecséttok konzerválása	db					1
Védődoboz-készítés (oklevélhez)	db		3	1	4	28
Dobozba helyezés	db		24		24	
Jegyzőkönyvek szétbontása	db					47

5. *Állományvédelmi könyvkötés*

A könyvkötést a rendelkezésre álló időkeret 80%-ban tételesen terveztük, 10%-ot előre nem látható feladatokra, 10%-ot pedig a levéltári munkákhoz szükséges segédletek készítésére tartottunk fel.

A levéltári anyaghoz 1 egészbőr, 6 félbőr, 19 egészvászon, 213 félvászon, 267 broszúrakötés és 22 kötésjavítás készült (összesen 528 kötet) – ezekkel együtt 7646 lapot konzerváltak. Ezen belül a levéltári kötetek – 6355 oldalt konzerválásával – 1 bőr, 6 félbőr, 20 egészvászon kötést kaptak. 32 könyvtári folyóirat félvászon és 189 db egészvászon, 13 triplex kötést kapott, 22 könyvtári kötet eredeti kötését helyreállították. A kötészeti feladatok között szerepelt kötetszétbontás (182 db), névtábla, védőtök, cégtábla (11) címkeragasztás (34), papírvágás (455 285) palliumvágás (97 103), cédulavágás (161 754) és kartonlapvágás (40 650), spirálozás (118) perforálás (2000) is.

6. *Fertőtlenítés*

Szakmai döntés alapján fertőtlenítést csak végképp elkerülhetetlen, kizárólag kellően indokolt kivételes esetben – friss fertőzés, restaurálás előtt – végez az intézmény. A beszámoló évében fertőtlenítést nem végeztünk.

IV. *Rendezés*

Az intézményben őrzött levéltári anyag rendje folyamatos korrekcióra, finomításra és ellenőrzésre szorul. Ennek megfelelően – elsősorban a IV. Gazdasági szervek, az V. Politikai kormánysszervek (1945–) és MDP–MSZMP iratok osztályán, a VI. Gazdasági kormánysszervek (1945–) iratainak osztályán – kiemelt jelentőséggel bír az iratok középszintű rendezése. 2007-ben az ezen osztályokat érintő azbesztmentesítés miatt a rendezési tevékenységre csak kis mennyiségben kerülhetett sor.

Alapszintű rendezésre vagy előkészületre két osztályon került sor. A IV. osztályon a Nógrád Megyei Levéltár Tiribesi Részlegétől 2006-ban átvett, összesen 238,80 ifm iratanyagból 128,14 ifm-t rendeztek alapszinten (Fegyver- és Gázkészülékgyár /FÉG/, Ganz Kovácsoló és Öntöde Vállalat, ORION Rádió és Villamossági Vállalat, Ganz Danubius Daru- és Gépgyár Rt., Ganz Danubius Hajó- és Gépgyár Rt., Ganz Mozdony- és Vagongyár Vállalat, Videoton Computer Leányvállalat /Videoton Computer Kft./, Labor Műszeripari Művek /Laboratóriumi Műszergyár Rt./ 2. sz. Gyár, Hódmezővásárhelyi Mezőgazdasági Gépgyártó Vállalat, Üvegipari Művek /ÜM/–Pannonglas Ipari Rt. /PIRT/). Az V. osztályon a Honvédelmi Bizottság 2008-ban tervezett alapszintű rendezéséhez elvégezték az átvett iratanyag provenienciájának felmérését és megkezdték a szükséges iratfeltárást.

Ellenőrző rendezésre – szinte valamennyi osztály végzett ilyen jellegű munkát – a munkatervi irányelvek szerint csak indokolt esetben kerülhetett sor, elsősorban ott, ahol repertóriumok előkészítése folyik.

A rendezési munkálatok mennyiségi mutatói, 2003–2007

Rendezés (~) jellege	2003	2004	2005	2006	2007						
					összes	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
					osztály						
Ellenőrző ~	611,98	1461,46 10 567 p.	690,22	1530,08	1390,49	651,42	76,48	65,41		61,08	536,1
Kiegészítő ~ ~		246,41	110,58	127,96							
Raktári rend ~ ~	2825,40			0							
Alapszintű ~	64,80	102,04	159,4	434,1	190,06				128,14	61,92	
Középszintű ~	202,60	1122,3 36 888 p.	497,27	247,85	381,89				124,61		257,28
Darabszintű ~	97,27	63,39 1114 pe. 284 f. 236 tk./tr.	14,09 922 pe. 325 f.	12,00	47,78 13 354 tk.	0,42		28,82 13 354 tk.	17,70	0,84	
Mintaállványozással összekötött raktár~	1238,82	472	1082,98	1565,32	1375,77			5,77	1092,08	20,64	257,28
Átrendezés		2197,54 64 762 p.									
Címelés és jelzetelés		230,83 126 db		836,58 2300 DF	2834,98 802 d. 200 r.e. 13 354 tk. 158 tr.	10,07		33,15 802 d. 200 r.e. 13 354 tk. 158 tr.	1035,92	1755,84	n.a.

Megj.: A mennyiségek mértéke ifm vagy: p.= pagina; pe. = pecsét; f. = fénykép; tk. = térkép; tr. = tervrajz; d. = doboz

V. Selejtezés

A IV. Gazdasági szervek osztálya a tiribesi anyag rendezésével párhuzamosan leválasztotta a selejtezendő anyagot, a selejtezést a minisztériumi jóváhagyást követően 2008-ban végzik el. A VI. Gazdasági kormányzati szervek osztályán az Országos Tervhivatal selejtezéséhez kapcsolódóan az OKM Közgyűjteményi Főosztálya jóváhagyta a TÜK iratok állagából korábban leválasztott többes példányok (2,64 ifm), illetőleg az Általános iratok állagában található statisztikai jelentések sorozatából leválasztott iratok (11,64 ifm) selejtezését.

VI. Segédletkészítés

Középtávú szakmai célkitűzéseinknek megfelelően a beszámolási időszakban továbbra is nagy hangsúlyt fektettünk a segédletkészítésre, amely elsősorban a korábbi években megkezdett munkák folytatását jelentette.

1. Az e-Archívum nyilvántartó program ellenőrzése és kiegészítése folyamatos; abban további fondleírások készültek az iratórzo osztályokon.
2. **(Áttekintő) raktári jegyzékek** készültek valamennyi osztályon összesen 856,98 (2006: 1944,82; 2005: 2122,79; 2004: 2264,12; 2003: 1625,96) ifm iratanyagból.
3. A **repertóriumok** összeállításában jelentős előrehaladás történt: Az I. osztályon egyszerűsített elvek mentén felgyorsult a Helytartótanácsi Levéltár C 53 állagának repertorizálása, folytatódott és részben be is fejeződött a C 65–69, 71–72, 78 állagok repertorizálása így 2008-ra a helytartótanácsi repertórium várhatóan elkészül. A VI. osztályon elkészült és megjelent az – az 1945 utáni iratanyag lényegében első érdemi repertóriuma - az Országos Tervhivatal repertóriuma.
4. Különbféle **jegyzékeket**, **lajstromokat**, **katalóguslapokat**, **mutatókat** valamennyi iratórzo osztályon készítettek a kutatómunka és a szakmai feltáró munka segítségével:

- A Családtörténeti cédulagyűjtemény címeres pecségei mutatójának számítógépes rögzítése befejeződött, ez évben 1981 (2006: 5151) cédula készült el.
 - A II. osztályon a Földművelésügyi Minisztérium K 184 Általános iratok Mutatókönyveit a kutatói igények jobb kiszolgálása érdekében feldolgozták tárgykörök szerint, feltüntetve az ügyosztályok elnevezését és a hozzájuk tartozó tételeket, továbbá folytatták a különböző minisztériumi fondokban lévő alapítványi ügyek és egyesületi iratok feltárását és lajstromozását (6515 rekord).
 - A III. osztály folytatta a Kossuth levéltár Kossuth-időrendi sorozat (R 90 I.) lajstromlapjai alapján a levélírói mutató (gyűjtemény darabjegyzéke) adatbázisba rögzítését, az adatok ellenőrzését, kiegészítését (1330 új, 2000 ellenőrzött és javított rekord), továbbá hg. Esterházy Pál nádor iratai (levelezés) adatbázisba rögzítését.
 - Az V. osztályon jelentős mennyiségű napirendi jegyzék (Minisztertanácsi jegyzőkönyvek, Művelődésügyi Minisztérium Kollégiumi ülések) vagy egyéb darabszintű jegyzék készült (összesen 78,24 ifm iratanyaghoz).
 - Az Országos Tervhivatal mikrofilmezése hosszú távú tervéhez kapcsolódóan – a könnyebb (tárgyszavas) kereshetőség érdekében – adatbázist építettek az OT TÜK iratok állagához. 2007-ben az 1952–1953 évkörű iratanyagból (42,36 ifm) készítettek darabszintű jegyzéket.
5. A II. osztályon befejezték a levéltári iratanyaghoz tartozó korabeli irattári segédkönyvek (iktató-, mutató-, felszerelő-, idegenszámmutató-könyvek) mennyiségének, állapotának felmérését, és javaslatot tettek a később megvalósítandó mikrofilmezés (és arról digitalizálás) tartalmi-időbeni ütemezésére. A minisztertanácsi jegyzőkönyvek napirendi pontjainak egységes szempontú javítására munkautasítás készült és a javítás megkezdődött (4626 rekord készült el).
 6. A középkori Magyarország levéltári forrásainak adatbázisa a DL 1-15 000 oklevelek digitalizálásával egyidőben folyamatos ellenőrzés mellett kiegészült. Kétrétegű pdf formátumban elkészült a 80 000 számrendi regeszta digitális változata, továbbá digitalizálták a törzskönyv (7 kötet) és az Óváry-regeszták (29 kötet) anyagát – utóbbiból újabb 160 darabot számítógépen is rögzítettek –, és mindezt hozzákapcsolták az adatbázishoz. A már korábban elkészült és publikált elektronikus forráskiadványok oklevélszövegeit az adatbázis megfelelő adataival összekapcsoltuk és egységes rendszerben kereshetővé tettük.
 7. A térképtári adatbázis javítását összekapcsolták a térképdigitalizálással: a katalóguslapok ellenőrzése, javítása, hiányzó adatsorok, adatlapok begépelése, rövidítések feloldása, esetenként rekordok összevonása, összesen 26717 rekordban történt meg.
 8. Az I. osztályon az országos összeírások digitalizálásra való előkészítése, a kapcsolódó szöveges adatbázis megszervezésének kialakítása megtörtént; ugyancsak befejezték az eddig készített adatbázisok felülvizsgálatát és korrekcióját (20 000 rekord).
 9. Folytatódott az MDP-MSZMP iratanyag digitalizált képállományának összekapcsolása a napirendekkel (375 doboz).
 10. A Digitális Fotók Adatbázisa nyilvántartó program üzemszerűen működött, csak ebben lehetett digitális képre vonatkozó megrendelést feladni.

VII. Kutató- és ügyfélszolgálat

1. Kutatószolgálat

A statisztikai adatok szerint a kutatóforgalom – a beiratkozott kutatók száma, a kutatási esetek és a leadott kérések száma is – a 2006. évi, a Bécsi kapu téri kutatóterem felújítása miatt „rövid” esztendőhöz képest a korábbi évekkel szinte azonos volt. Egy kutató átlagosan 8 alkalommal kutat, és ez továbbra is megterheli a kutatószolgálat személyi és tárgyi kapacitását.

Változatlanul jelentős a családtörténet iránti érdeklődés, a filmtár anyagának használata. Itt egy kutató átlagosan 12,3 alkalommal kutat, egy napra átlagosan 42 kutató jutott. A külföldi honos kutatók száma jelentősen nőtt, 415 (2006: 258; 2005: 340) volt. A kutatói adatbázis (KUTINFO) minimális technikai szünetekkel folyamatosan működött, az adatrögzítés zökkenőmentes volt. A 2003-ban bevezetett egységes kutatási szabályzat alapján folytatódott az intézményen belüli eltérő gyakorlat fokozatos felszámolása, ám számos ponton továbbra is jelentős különbségek vannak az egyes kutatótermek között.

A „szolgáltató levéltár” tevékenységeinek körében áprilisban bevezettük a „Feljegyzésfüzetet”, amelyben a kutatók írásban is rögzíthették kérdéseiket, észrevételeiket, javaslataikat vagy panaszait. 2007-ben 1 eset volt.

Az I. osztály levéltárosai a saját munkatervükben meghatározott beosztás szerint kísérleti jelleggel rendszeresen részt vettek a kutatótermi feladatok ellátásában. Az együttműködés mind a kutatóterem, mind a levéltárosok szempontjából sikeresnek bizonyult, ezért ez a tevékenység 2008-ban más osztályokra is kiterjeszhető lesz.

Az iratanyag kutatásának egyes mennyiségi mutatói, 2003–2007

Kutatóterem	Kutatók					Kutatási esetek					Kérések				
	2007	2006	2005	2004	2003	2007	2006	2005	2004	2003	2007	2006	2005	2004	2003
I. épület, Bécsi k. tér	1374	1022	1357	1428	901	7 856	6 664	8 249	7895	8381	9 712	7 627	10 336	10 243	9 452
II. épület, Hess A. tér	361	377	365	364	215	3 312	3 719	3 336	3623	3594	3 959	5 030	4 045	3 659	4 587
III. épület, Óbuda	1041	1046	1024	917	658	11 286	10 504	10 401	8949	8554	10 530	10 361	9 761	8 508	8 647
ebből filmkutató	864	842	899	754	535	10 593					8 419	8 650	8 321	6 908	6958
Összesen:	2776	2445	2746	2709	1774	22 454	20 887	21 986	20 467	20 136	24 201	23 018	24 142	22 410	22 686

Kutatóterem napi átlaga (250 munkanappal számolva)	Kutatók					Kutatási esetek					Kérések							
	Átlag	2007	2006	2005	2004	2003	Átlag	2007	2006	2005	2004	2003	Átlag	2007	2006	2005	2004	2003
I. épület, Bécsi k. tér	4,9	5	4	5	6	4	31,2	31	27	33	32	34	37,9	39	31	41	41	38
II. épület, Hess A. tér	1,3	1	2	1	1	1	14,1	13	15	13	14	14	17,0	16	20	16	15	18
III. épület, Óbuda	3,7	4	4	4	4	3	39,8	45	42	42	36	34	38,2	42	41	39	34	35
ebből filmkutató	3,1	3	3	4	3	2	8,5	42					31,4	34	35	33	28	28
Összesen:	10,0	11	10	11	11	7	84,7	90	84	88	82	81	93,2	97	92	97	90	91

Kutatóterem	Kutatók átlagos kutatási esetei					Kutatók átlagos kérés száma				
	2007	2006	2005	2004	2003	2007	2006	2005	2004	2003
I. épület, Bécsi k. tér	5,72	6,52	6,08	5,53	9,30	7,07	7,46	7,62	7,17	10,49
II. épület, Hess A. tér	9,17	9,86	9,14	9,95	16,72	10,97	13,34	11,08	10,05	21,33
III. épület, Óbuda	10,84	10,04	10,16	9,76	13,00	10,12	9,91	9,53	9,28	13,14
ebből filmkutató	12,26					9,74	10,27	9,26	9,16	13,01
Összesen:	8,09	8,54	8,01	7,56	11,35	8,72	9,41	8,79	8,27	12,79

A kutatók által megrendelt fénymásolatok száma 108 464 (2006: 113 843; 2005: 176 824; 2004: 161 160; 2003: 166 420; 2002: 214 485) darab volt, azaz az állományvédelmi okokból hozott korlátozó – és szolgáltatásbővítő – intézkedések nyomán tovább csökkent (↓4,72%) a fénymásolatok készítése. A hagyományos reprográfiai szolgáltatások mennyiségi mutatóiban további jelentős visszaesés tapasztalható, csökken a mikrofilmről készített filmmásolatok

száma (↓5,7%) a színes (↓100%) és fekete-fehér (↓79,9%) nagyítás. Az újabb technikai eljárás és az ahhoz kapcsolódó új szolgáltatás (sajátgépes felvételezés) egyre népszerűbb: az egyedi digitális felvételek száma elérte a 22 014 felvételt (↓34,5%), a saját digitális kamerát használók száma pedig továbbra is jelentős maradt: a Bécsi kapu téren 294 darab (285 db 1 napos, 8 db 5 napos és 1 db egy hónapos), az óbudai kutatóteremben 15 egynapos és 1 ötnapos fotójegyetadtunk ki. Ez mennyiségében elmarad a az előző évitől (399 db), de az ebből származó bevételünk jelentősen nőtt, 1 038 000 Ft volt (2006: 513 000 Ft; ↑202,4%). Ez az új szolgáltatás és bevétel a kieső fénymásolatbevételt kompenzálja, és jelentős energiát takarítunk meg azzal, hogy fénymásolásra előkészíteni, másolni és reponálni jóval kevesebbet kell.

2007-ben kísérletképpen megteremtettük a műszaki lehetőségét annak, hogy a kutatók olvasóablak-digitalizálással maguk készítsenek digitális felvételt mikrofilmről. A szolgáltatást 22 kutató vette igénybe, 2973 felvételt készítettek, az intézménynek 235 176 Ft bevétele származott a szolgáltatásból.

Reprográfiai szolgáltatások mennyiségi mutatói, 1999–2007

		2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
1	Mikrofilmről filmmásolat (méter)	48 207	42 640	48 791	50 730	63 028	53 516	66 350	57 259	50 074
2	Mikrofilmről digitális másolat (MOL-nak)	9 719	21 900		1396	9631	10423	8288		
2a	Mikrofilmről szkennelt digitális másolat	2 973								
3	Színes nagyítások	0	482	911	951	1 651	1 852	2 626	1 502	934
4	Fekete-fehér nagyítások	115	571	1 066	1 257	2 210	1 477	2 357	2 549	3 658
5	Fekete-fehér kisfilm/felvétel	0	40	108	196	1 255	429	975		
6	Színes kisfilm/felvétel	0	0	284	120	1 651	1 969	164		
7	Egyedi digitális felvétel	22 014	33 593	19 906	16 584	8 486	4 077	222		
8	Egyedi digitális felvétel (MOL-nak)	17 752	19 092							
9	Tömeges digitális felvétel (MOL-nak)	45 404	36 135	34 129	50 000	10 000				
10	Fénymásolat (Canon, Xerox)	108 464	113 843	176 824	161 160	166 420	214 485			
11	Sokszorosítás (MOL-nak)	94 774								

A kutatóforgalomról kialakított képhez hozzátartozik a filmtárból teljesített kölcsönzési esetek száma, ami ebben az esztendőben minimálisan csökkent az előző évhez és az átlaghoz képest. Az elmúlt kilenc esztendőben az átlag közel 430 eset és 1700 doboz körül mozgott. Ez is jelzi, hogy az intézmény mily jelentős szerepet tölt be a helytörténeti forrásbázis közvetlen elérhetőségének biztosításában.

	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
kölcsönzési eset	427	465	471	508	412	393	407	360	415
kölcsönzött dobozok	1672	1872	1881	2011	1651	1527	1588	1489	1631

A kutatási célú kölcsönzések száma az előző évhez képest is – amikor a Bécsi kapu téri kutatóterem zárva tartása miatt az előző évnek több mint kétszerese volt a kölcsönzés – növekedett. Levéltárközi kölcsönzéssel 495 alkalommal összesen 15 599 (2006: 13 970; 2005: 9968; 2004: 6489; 2003: 2848) – DL és DF – oklevélfényképet kölcsönöztünk három intézménynek, 23 kutató számára. Ez a mennyiség nagy terhet rótt az Információs irodára, ahol a kölcsönzéseket a hagyományos mód mellett az e-Archivum kölcsönzési naplójában is vezetik.

Az év folyamán 5 belföldi kiállításra (Hadtörténeti Múzeum; Batthyány-Strattman László Múzeum /Körmend/, Országos Széchényi Könyvtár, Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Semmelweis Orvostörténeti Múzeum) 11 eredeti iratot és 1 színezett családfát, Németországban (Szent Erzsébet-kiállítás) és Franciaországban (Eszterházy Miklós-kiállítás) rendezett kiállításokra pedig két alkalommal összesen 3 eredeti oklevelet és 6 tervrajzot kölcsönöztünk.

2. *Ügyfélszolgálat*

A központi (I.) épület információs irodája – és a kutatótermek – a tájékoztatás elsődleges intézményi központjai, ahová több száz elektronikus levél, írásos, telefonos és személyes kérdés érkezik. 2007-ben az iroda munkatársai 6272 esetben adtak tájékoztatást (2006: 6290 2005: 6865), amelyből 2436 esetben (az előző évinél 952 esettel többen) írásos tájékoztatást nyújtottak.

Ezenfelül valamennyi osztálynak igen jelentős szóbeli és írásos tájékoztató munkát kell ellátnia, így pl. az I. osztály tudományos (72) és családtörténeti (62) megkeresésre összesen 134 esetben adott írásbeli választ; a II. osztály 384 tudományos, családtörténeti, ügyviteli és egyéb aktát intézett el; a III. osztály 643 ügyben végzett tájékoztatási feladatokat: jelentős volt a Diplomatikai Levéltárral kapcsolatos megrendelések száma (57), amelyből kiemelkedik a Regesta Imperii Zsigmond-korra vonatkozó 201 db oklevél-digitalizálási kérelme, a Külügyminisztériummal együttműködésben előkészített évfordulós anyag a boszniai Maglaj városa számára, továbbá az Ybl-anyag digitalizálása Budapest Főváros Levéltára számára; a IV. osztály 13 kutatási célú, 96 munkaviszony igazolására és 4 kárpótlásra vonatkozó megkeresésre adott választ; az V. 1945 utáni politikai kormánysszervek és MDP–MSZMP iratok osztálya 509 (2006: 165; 2005: 284; 2004: 199; 2003: 201) megkeresésre, továbbá 89 (2006: 135) kárpótlással kapcsolatos esetben válaszolt.

VIII. *Kiadványkészítés*

A Magyar Országos Levéltár a kiadványkészítésben – a tudományos feldolgozó munka hullámozó jellegének megfelelően – ebben az esztendőben szerényebb eredményeket ért el.

Megjelentettük a *Levéltári Közlemények* 2007. évi két kötetét (felelős szerkesztő Katona Csaba), társkiadóként biztosítottuk a *Turul* (felelős szerkesztő Nyulásziné Dr. Straub Éva) megjelenését. Megjelent az *ArchivNet* című 20. századi internetes forrásközlő folyóirat hat száma (felelős szerkesztő: Katona Csaba), benne 19 munkatársunk 24, 9 más intézményben dolgozó tudományos munkatárs 11 közleményével.

Továbbra is együttműködtünk a Balassi Bálint Intézettel, az Országos Széchényi Könyvtárral, a Magyarságtudományi Társasággal a *Lymbus. Magyarságtudományi Forrásközlemények*, valamint a Magyar Levéltárosok Egyesületével és az Önkormányzati Levéltárak Tanácsával együttműködve a *Levéltári Szemle* kiadásában.

Az intézményben készül Dr. Körmendy Lajos főszerkesztésében és számos munkatársunk közreműködésével az új levéltári kézikönyv, amely várhatóan 2008-ban jelenik meg.

A Bécs-budapesti Archiv Kiadó Magyar Történelmi Archívum c. sorozata a magyar történelem egy-egy fontos eseményére vonatkozó dokumentumok faksimile kiadása, amely a múlt iránt érdeklődők széles köréhez juttatja el az intézményben őrzött legjelentősebb forrásokat. 2007-ben 14 tematikus füzet jelent meg, zömében munkatársaink közreműködésével. A sorozatot nagy érdeklődés kíséri.

Részesei voltunk a Kosáry Domokos szerkesztésében elkészült *Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába* c. sorozat I/3. Megyei levéltárak és forrásközlések c. kötet előkészítésének. (Koordinátor-szerkesztő Kulesár Krisztina).

Több munkatársunk publikált az év folyamán önálló köteteket, kisebb-nagyobb történeti közleményeket, forrásokat, előadásokat tartott konferenciákon. Ezek felsorolását a munkatársak bibliográfiája tartalmazza.

A levéltári segédleteknél már elsőbbséget élvez az online publikáció, egy-egy segédletből csupán 50 sokszorosított példány készül.

1. Megjelent kiadványok

Levéltári Közlemények, 78. (2007) 1. és 2. szám (260 / 318 oldal)

Levéltári Szemle 2007. 1–4 számok (társkiadó)

Turul, 2007. 1–4 számok (társkiadó)

Lymbus. Magyarságtudományi forrásközlemények, 5. (2007) (társkiadó)

*

Iratok Magyarország és Ausztria kapcsolatának történetéhez, 1945–1956. (Gecsényi Lajos)

Zsigmondkori Oklevéltár, X. (1423) (C. Tóth Norbert)

A Nemzeti Kulturális Alap Levéltári Kollégiuma támogatásainak hasznosulása (1995–2004).
Összeáll.: Breinich Gábor–Cseh Gergő Bendegúz–Sölch Miklós.

*

Nagy Ferenc: Külügyminisztérium Levéltára (1918–1945). II. kötet. Külügyminisztérium
Utazás- és Útlevel Osztály, Külképviseltek, Egyéb Szervek, Irathagyatékok. Repertórium
(340 oldal)

T. Varga György: Az MDP Központi Vezetősége, Politikai Bizottsága és Titkársága üléseinek
napirendi jegyzékei. II. kötet. 1953–1956. (282 oldal)

Csizi István: Az Országos Tervhivatal Repertórium (366 oldal)

*

A Magyar Történelmi Archívum füzetei, az Archiv kiadó gondozásában Bp., 2005–

- A tatárjárás Magyarországon (1241/1242)
- A milleniumi ünnepek (1896)
- A jakobinusok katekizmusa (1795)
- Az őszirózsás forradalom
- Az aradi vértanúk (1849)
- Eger várának ostroma (1552)
- A Nemzeti Múzeum megalapítása (1807)
- Az első világháború kitörése (1914)
- Teleki Pál lemondása és öngyilkossága (1941)
- Mohács (1526)
- A szentgotthárdi csata és a vasvári béke (1664)
- I. Nagy Lajos és az ősiség törvénye (1351)
- Bethlen Gábor (1620)
- Árpád-házi Szent Erzsébet

2. Elektronikus kiadványok, adatbázisok (internet, CD, DVD)

Archivnet, 7. (2007) 1–6. sz. Alapító főszerk.: Gecsényi Lajos. Fel. szerk.: Katona Csaba

3. Elkészült, lektorált kiadványok

Minisztertanácsi jegyzőkönyvek napirendi jegyzékei 1952 február–1955 április Szerk.: G. Vass István, összeáll.: Haász Réka, Katona Klára, Kurecskó Mihály, Szücs László, G. Vass István.

4. Munkában lévő kiadványok

Levéltári Kézikönyv (szerkesztő: Körmeny Lajos)

Nagy Ferenc II. és III. kormányának minisztertanácsi jegyzőkönyvei, 1946. november 20.–1947. május. (Szücs László–Vass István–Haász Réka)

A Kádár-kormány minisztertanácsi jegyzőkönyvei 1956. november–1958. január (Baráth Magdolna)

A magyar állam szervei 1970–1990 c. kiadvány adatbázisban történő átdolgozása, ellenőrzése.

Dokumentumok a bádeni levéltári egyezmény történetéhez

Székely Vera: A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium tisztségviselőinek archontológiája 1867–1919 c. kéziratának kiegészítése és átdolgozása (Bertók Lajos)

Dr. Kálniczkyne Katz Veronika: A Magyar Nemzeti Bank repertórium

IX. Közművelődés és tudományos közélet

A korábbi évekhez hasonlóan – noha évek óta első ízben fordult elő, hogy nem rendelkezünk ehhez pénzügyi feltételekkel – a Levéltár minden lehetőséget felhasznált arra, hogy tevékenységét az intézmény sajátosságainak megfelelő formában megismertesse a közvéleménnyel. Az Európai Örökség Napjai rendezvényre a levéltárban őrzött dokumentumtípusokból „Haza és Haladás” címmel rendeztünk kiállítást.

Az év folyamán lebonyolított három új közművelődési rendezvény látogatóinak összesített száma meghaladta a 800 főt. A Magyar Levéltáros Egyesülettel közösen részt vettünk a Múzeumok Majálisán szervezett gyermekprogramok lebonyolításában (110 látogató). A Kulturális Örökség Napjain igen sikeres történelmi játszóházat és rajzversenyt szerveztünk, amelyen mintegy 120 gyerek vett részt. A rendezvény előkészítését a X. osztály és a II. osztály dolgozói segítették, lebonyolítását pedig a Crayola támogatta különféle eszközökkel és a rajzverseny nyertesei számára felajánlott értékes díjakkal. Novemberben *Karnyújtásnyira a történelem* címmel új közművelődési programsorozatot indítottunk útjára, a szervezésben és a kivitelezésben 33 munkatársunk vett részt. Az első rendezvényen mintegy 600 látogatót fogadtunk. Az esemény lebonyolítását a Tárnokvölgy Stúdió, a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, a Cartofil Kiadó Bt., a Fortuna Étterem, a Pesti Est és a Duna Televízió támogatta. A programról hírt adott a Kossuth Rádió, a Lánchíd Rádió, a Magyar Televízió 1. csatornája és a Népszabadság.

A kiállításokat és a központi épületet 37 csoportban 772 fő tekintette meg 18 munkatársunk szakszerű ismertető vezetésével. Ezenfelül az Európai Örökség Napjai keretében 2870 látogató járt az épületben. A kétnapos rendezvényen 15 munkatársunk végzett vezetést, 6 munkatársunk pedig a gyerekprogramban működött közre.

Öt alkalommal tartottunk könyvbemutatót más kiadók összesen 7 kiadványáról.

Munkatársaink előadóként, levezető elnökként a Magyar Levéltárosok Egyesülete, az Önkormányzati Levéltárak Tanácsa, a Magyar Történelmi Társulat és az önkormányzati levéltárak számos rendezvényén működtek közre. Több munkatársunk töltött be jelentős szakmai közéleti tisztséget. Prof. Dr. Gecsényi Lajos főigazgató a MTA Közgyűlésének doktor képviselője, a MTA Történettudományi Bizottságának tagja, a Magyar Történelmi Társulat ügyvezető alelnöke, a Történelmi Szemle szerkesztőbizottságának tagja, illetve felelős szerkesztője, a Nemzeti Kulturális Alap Bizottságának, az ELTE levéltár szakos záróvizsga-bizottságának és több közalapítvány kuratóriumának tagja; dr. Szabó Csaba, majd Reisz T. Csaba főigazgató-helyettesek és dr. Körmendy Lajos az OKM Levéltári Kollégiumának tagjai; Prof. Dr. Érszegi Géza a Magyar Levéltárosok Egyesületének az alelnöke, a Balassi Bálint Intézet tudományos tanácsának tagja; Orosz Katalin és Tóth Tiborné a Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület vezetőségének tagjai; Prof. Dr. Érszegi Géza, Albrechtné dr. Kunszeri Gabriella, Sölch Miklós az MLE választmányának a tagjai, Oross András a Fons folyóirat szerkesztőségének, Dr. Németh István az Urbs Várostörténeti Évkönyv szerkesztőségének, Szigetváry Éva a KKDSZ Elnökségének tagja.

X. Könyvtár

A Központi Könyvtárban és a Fiókkönyvtárban munkatársaink fennakadás nélkül ellátták az olvasószolgálati, gyűjteménykezelési és feldolgozási, bibliográfiakészítési feladatokat. A vezetői feladatok átadása zökkenőmentes volt, a váltást követően végrehajtott reformok pozitív változásokat indítottak el. A könyvtári állomány külső erők bevonásával történő elektronikus feldolgozásának terve átmenetileg lekerült a napirendről. Az év folyamán a központi könyvtár raktárában négyhetes nagytakarítás volt, ennek alkalmával 110 000 kötet portalanítására került sor, mindez azonban nem akadályozta meg a könyvtár állományának olvasói/kölcsönzési használatát. A takarítással egy időben a raktárban található használaton kívüli tárgyakat, továbbá a fölőspéldányokat is elszállították.

Az év folyamán új gyűjtőköri szabályzat készült, amely témakörönként és könyvtáranként felsorolja a gyűjteni kívánt dokumentumokat. Áttekintve a letétek jogi helyzetét, azok egy részét törzsállományunkba beolvasztjuk, másik része külön állományrészként megmarad, de a Magyar Országos Levéltár tulajdonát képezi. Kezdeményeztük a Magyar Történelmi Társulatnál a Babics-könyvtár átvételét abból a célból, hogy az a levéltár tulajdonába kerüljön.

A könyvtári állomány 597 művel (könyv és folyóirat) 1100 kötetben gyarapodott, ami 4360e forint értéket képvisel. Elektronikus adathordozó formájában 11 mű, 41 darab érkezett (1047e Ft). A 2007. évi fogyások figyelembevételével az állomány 61 901 (2006:61 017) műre, 124 021 (2006:121 674) kötetre, 297 (2006:286) elektronikus adathordozóra (1041 darab) nőtt. A Corvina rendszerben üzemelő online katalógusban 7162 (2006:6500; 2005: 4716) mű került az év folyamán feldolgozásra, ezzel 29 073 (2006:21 516) műre nőtt a katalógus állománya. A fölőspéldányokból 1094 kötetet a Beregszászi Magyar Tanárképző Főiskola számára adtunk át.

A könyvtár nyugalmazott vezetője, Dr. Kálnoki Kis Tamás kezelte a Levéltári Múzeum gyűjteményét.

A könyvtár olvasószolgálati forgalma:

	2007	2006	2005	2004
Eset	2 727	2 904	2 753	2 627
Mű	7 768	10 256	7 560	7 376
Kötet	10 704	11 828	10 909	10 628

Könyvtárközi kölcsönzés keretében 1 esetben 1 művet kaptunk 1 kötetben, tőlünk 15 esetben kértek 15 művet 20 kötetben. Az év folyamán áttekintettük a kiadványcsere-kapcsolatokat, jelenleg 28 nemzetközi (és 24 szünetelő), továbbá 8 hazai (és 3 szünetelő) cserepartnerünk van. Nemzetközi csere keretében 73 művet kaptunk 112 kötetben, 510e (2006: 870e; 2005: 758e) forint értékben, és a levéltár 10 művet küldött 14 kötetben és összesen 271 példányban 415 820 (2006: 295 580; 2005: 1 095 270) forint értékben; belföldi csere keretében 38 művet kaptunk 49 kötetben, 114 840 (2006: 189e; 2005: 233e) forint értékben, és a levéltár 9 művet 13 kötetben és összesen 69 példányban 70 110 (2006: 162e; 2005: 143e) forint értékben küldött partnereinek. A nemzetközi csere változatlanul jelentősen járul hozzá a külföldi szakfolyóiratok beszerzéséhez.

XI. Nemzetközi kapcsolatok

Az intézmény a beszámoló évében is folyamatosan jelen volt azokon a nemzetközi szakmai fórumokon, amelyek az együttműködés meghatározó rendezvényeit jelentik. A pénzügyi lehetőségek azonban nem tették lehetővé, hogy elküldjük képviselőnket a Nemzetközi Levéltári Kerekasztal (CITRA) québec-i ülésére, és komoly gondokat okozott a Nemzetközi Levéltári Tanács (ICA) és a nemzetközi állományvédelmi egyesület (IADA) tagdíjainak megfizetése.

- A főigazgató az osztrák–horvát levéltári egyezményről tartott konzultáción vett részt Bécsben, továbbá a levéltáros oktatásról rendezett nemzetközi kerekasztal-beszélgetésen Bukarestben.
- Az Európai Unió levéltári főigazgatóinak állandó konferenciáján (EBNA) Berlinben és Lisszabonban Reisz T. Csaba főigazgató-helyettes képviselte a levéltárat.
- Dr. Körmendy Lajos tagja az Európai Unió levéltári szakértői csoportjának, amely egy ízben tartott ülést Brüsszelben.
- A DLM-Fórum éves konferenciáin Szatucsek Zoltán vett részt Berlinben (2007. április 26–27.) és Lisszabonban (november 22–23.).
- 2007. április 24–27. között összesen 11 munkatársunk vett részt Berlinben az EAD, EAC és METS szabványügyi konferencián.
- Szatucsek Zoltán részt vett az Appraisal in the Digital World konferencián (2007. november 15–16., Róma)
- Dr. Garadnai Zoltán részt vett az Európai Unió külügyi levéltárainak Berlinben megrendezett találkozásán.
- A – közép-európai középkori okleveles anyag digitalizálására és közzétételére vállalkozó – osztrák irányítású Monasterium-projekt ljubljanoi ülésén Sölch Miklós képviselte a levéltárat.

Intézményünk volt a házigazdája 2007 novemberében a Monasterium-projekt soros ülésének. A kétnapos rendezvényen nemzetközi közönség előtt ismertettük az oklevélgyűjteményünk digitalizálására beindított munkálataink tapasztalatait és eredményeit.

A Román Nemzeti Levéltárral több éves előkészítő munka után Budapesten aláírtuk az együttműködési szerződést. Ez alkalomból prof. Dr. Corneliu Lungu főigazgató és munkatársai kétnapos látogatást tettek intézményünkben.

Stjepan Čosić, a Horvát Állami Levéltár igazgatója meghívására viszonzási látogatást tett a Horvát Nemzeti Levéltárban Reisz T. Csaba, ahol az együttműködés további lehetőségeit beszéltek meg.

A magyar–oros levéltári vegyes bizottság működése szünetelt, miután az Orosz Levéltári Szolgálat a vegyes bizottság soron következő ülését nem hívta össze, annak okáról a magyar felet nem értesítette.

Tájékoztató látogatáson fogadtuk Josep Maria de Sagarra Angelt, a budapesti Cervantes Spanyol Kulturális Intézet igazgatóját. A két intézmény vezetője megállapodott abban, hogy a Cervantes Intézet honlapján rövid spanyol nyelvű tájékoztatót helyeznek el a Levéltár anyagáról és kutatási lehetőségéről. A Cervantes Intézet ezen felül segítséget nyújt a Levéltár és a központi spanyol levéltárak közötti kapcsolatfelvételhez, illetve a spanyolországi hungarikák feltáráshoz.

A Szlovák Levéltári Igazgatóság munkatársaival Pozsonyban tekintettük át a magyar–szlovák mikrofilmsere-egyezmény végrehajtásának tapasztalatait és a 2008. évi terveket.

A Nagybecskereki Levéltár évfordulós megemlékezésén dr. Szabó Csaba és Katona Csaba képviselték intézményünket, két munkatársunk pedig kijevei tanulmányúton vett részt.

Az Állományvédelmi osztály munkatársai közül Albrechtné dr. Kunszeri Gabriella a Nemzetközi Levéltári Tanács állományvédelmi munkacsoportjai munkájában vett részt (IADA, Bécs), a PNyME Restaurátor Szakosztály krakkói szakmai kirándulása során a Jagelló Egyetem Könyvtárában lévő restaurátorműhelyt és savtalanító egységet látogatta meg két munkatársunk. Szlabey Dorottya műtárgykísérőként (kurír) jelen volt a (Thüringiai) Szent Erzsébet-kiállítás helyszíni követelményei ellenőrzésénél és a műtárgyak elhelyezésénél, a franciaországi Compiègne-ben pedig a II. Eszterházy Miklós-kiállítás megnyitása előtti és a kiállítás bontása utáni ellenőrzésekben és munkálatokban vett részt a helyszínen. Orosz Katalin közreműködött az ICCROM nagyszombeni nemzetközi állományvédelmi tanfolyamának előkészítésében, majd a tanfolyamon moderátorként tevékenykedett. Három külföldi kollégát fogadtunk rövid tapasztalatcserére (Volker Hingst, Neschen; Wilfried Feindt, Bückeberg; Jonathan Rhys Lewis, Egyesült Királyság).

XII. Képzés és továbbképzés

A Levéltár a kulturális szakemberek szervezett továbbképzési rendszeréről szóló miniszteri rendelet alapján támogatta munkatársai továbbképzését.

Egy fő jogász diplomát szerzett a Miskolci Egyetemen, egyetemi doktori képzésben összesen 6 fő vett részt (ELTE, Magyar Képzőművészeti Egyetem), 3 fő doktori munkáját írja, 1 fő megszerezte PhD-fokozatát. Felsőfokú történelem szakos képzésben 1 fő, könyvtár-informatikus képzésben 2 fő, egyetemi vagy más felsőfokú restaurátorképzésben 3 fő vett részt. A Miniszterelnöki Hivatal TŰK tanfolyamán 16 munkatársunk vett részt és tett sikeres vizsgát. Levéltári kezelői tanfolyamon 2 fő, iratkezelői tanfolyamon 1 fő vett részt.

A levéltár támogatásával 1-2 féléves intenzív (heti 4x2 órás) nyelvtanfolyamot szerveztünk a levéltár 13 munkatársa számára, a résztvevők eddig 3 felsőfokú (német) és 4 középfokú (angol és német) nyelvvizsgát tettek le sikerrel. Magánérős (olasz, orosz) nyelvtanfolyamon 2 munkatársunk vett részt, egy munkatársunk pedig hasonló módon C típusú felsőfokú nyelvvizsgát tett le sikerrel.

Klebensberg Kuno tudományos ösztöndíjjal 3 munkatársunk töltött 1-1 hónapot külföldi kutatással (Bécs, Moszkva), 1 munkatársunk kétéves továbbképzésen vett részt Párizsban „Stage Courants” program).

Számos munkatársunk vett részt a Magyar Levéltárosok Egyesülete, valamint a megyei levéltárak rendezvényein, többen tartottak előadást.

XIII. Vezetés, ügyvitel

1. A munkarend által megkívánt gyakorisággal megtartottuk a különböző szintű vezetői értekezleteket, osztályértekezleteket. Sor került az összmunkatársi értekezletre is.
2. A jogszabályi előírásoknak megfelelően biztosítottuk az OKM Levéltári Kollégiuma működését, amelynek titkári feladatait Klettner Csilla látta el. Dr. Lakos János vezető szakfelügyelőként, dr. Kisasszony Éva szakfelügyelőként működtek.
3. Elkészítettük és közreadtuk a levéltárak éves statisztikai adatszolgáltatását és a közlevéltárak éves gyarapodási jegyzékét, vezettük a levéltárak központi nyilvántartását.
4. A központi postázó kifogástalanul ellátta feladatát.
5. Az intézményi belső műhelyek (nyomda és könyvkötészet) biztosították a levéltári anyag rendezéséhez szükséges borítók elkészítését, az iktató- és mutatókönyvek kötését, a repertóriumok és mutatók nyomtatását és kötését, az oktatási anyagok másolását.
6. A Levéltár éves ügyiratforgalma 6431 db volt, ami 5,2%-os csökkenést mutat az előző évhez képest (2006: 6783; 2005: 7389; 2004: 6714; 2003: 6143).

Budapest, 2008. március 4.

(Prof. Dr. Gecsényi Lajos)
főigazgató